ئةرشيفي وشذة و هونةري كوردي لةسةردةمي ثيش ثيغةمبةردا ... هؤطر محةمةد

بە هۆی داگیرکەرانی کوردستانەوە، لە ژێر فشارێکی یەکجار گەورەداین، تا ئێستا پاشماوەی ئەدەبی و پاشخانی هونەریمان نییە، یا باشتر بڵێم پاشماوەکەمان ناگاتە سەدەیەک یا(سەدەو نیویک) بەر لە ئێستا، ئەمە کارەساتێکی گەورەیە، دەبێ کاری بۆ بکرێت و فێری هەڵگرتنی ئەرشیف بیین، چونکە بە ڕاستی ئەرشیفی ئێمە تا ئێستاش تەنانەت لەکوردستانی باشورییشدا، کارێکی ئەوتۆی بۆ نەکراوە کە دڵی پێخۆشبکەین.
بۆ نموونە پاشخانی ئەدەبی کوردی، گەر باسی دێرینترینیان بکەین، مامۆستا ئەحمەدی خانی و حەزرەتی نالیمان وەبییر دێتەوە.
کە ئەمە کۆن نییە، بگرە دوێنێ بوو، گەر حەزرەتی نالی کوڕێکی هەبوایە ئێستا ڕەنگە نەوەکانی لە نێوماندا بژیایەن (گەر مامۆستا محەمەد مەلا کەریم و چەند خەمخۆرێکی تر نەبوایەن ڕەنگە فەلسەفەکانی حەزرەتی نالییش نە دەگەیشتە دەستی ئێمە، هەر ئەوانبوون کە هەر پارچە شیعرێکی لە حوجرە و بنمێچی ماڵێکدا دۆزیەوە و دیوانی نالییان لێ درووست کرد) لە هەمان کاتدا گەر باسی ئەدەبی عەرەبی بکەین، بەشێکی گەورە لە ئەدەبی عەرەبی هەیە بە ناوی (الادب العربی فی العصر الجاهلی) واتا ئەدەبی عەرەبی لە سەردەمی پێش هاتنی پێغەمبەردا، تا ئێستاش پاراستویانە و بە ئەمانەت بۆ نەوەکانی خۆیانیان هەڵگرتووە و بووەتە جێی شانازیان، لێرەدا پرسیارێک دێتە پێش، ئەی کوا ئەدەبی کوردی لە پێش هاتنی پێغەمبەردا؟؟؟.

کە دێینە سەر باسی ئەرشیفی هونەری مۆزیک و گۆرانی کوردی، هەر هەمان کارەسات دوو بارە دەبێتەوە، دەتوانم بڵێم تا ئێستا ئەرشیفمان نییە!!!.ئەوەی بۆمان ماوەتەوە بە شێوەی فۆلکلۆر بۆمان ماوەتەوە، ئێستاش خەمخۆرێک نییە بەرهەمەکان بە شێوەیەکی فەرمی ناوی هونەرمەندەکەی لێبنێت.
لێرە لە ئەوروپا هەندێک پارچە مۆزیک نوسراونەتەوە و تا ئێستا ماونەتەوە، کە 500 ساڵ کۆنە و نەدراوەتە پاڵ فۆلکلۆر، خاوەنەکەی دیارە و هەموو مافێکی پارێزراوە.
ئێمەی کورد کۆنترین بەرهەمی گۆرانی و مۆزیکی کوردیمان ڕەنگە هونەرمەند سەید عەلی ئەسغەر و هونەرمەند سێوە بێت
ئەرشیفی ڕادیۆی بەغا و تەلەفیزیۆنی کەرکوکمان هەبوو، ئەویشمان لە گەڵ ڕوخانی رژێمی سەدامدا لە دەستدا و دزرا، کەسێکییش نەبوو ئاخێکی بۆ هەڵکێشێ.
ئێستا جیهان جیهانی دیگیتاڵ و ئینتەرنێتە، تا ئێستاش ناتوانیین ئەرشیفێکی هونەری دابنێین و دوور بێت لە لەناوچوون و لە دەستدانی چۆنییەتی و چەندایەتی.
لە سیدی یەکەمی هونەرمەند شەهین تاڵەبانییدا گۆرانییەکی تێدابوو بە ئەو دێرە شیعرە دەستی پێدەکرد.

دییەم بۆ دییەت خەیلێ زەرورە   بێمە ناو دییەت هێشتا پێم دورە

ئەم گۆرانییە لە دیزاینی سیدی هونەرمەند شەهین تاڵەبانیدا ناوی فۆلکلۆری لێنرا، بەڕاستییش زۆر بە فۆلکلۆر دەچێت، دوای ئەوەی بڵاو بووەوە هونەرمەند نەوژیین لە سلێمانییەوە، هاواری لێهەڵسا، کە ئەو گۆرانییە هین منە و ئێوە چۆن و بە چی هەقێ ناوی فۆلکلۆرتان لێناوە، پێموابێ هونەرمەند نەوژیین لە تەمەنی سییەکاندایە.
ئەمە گوناهی هونەرمەند شەهین تاڵەبانی نییە، ئەمە گوناهی وەزارەتی رۆشنبیرییە کە نەیتوانیوە تا ئێستا مولکییەت بدات بە هونەرمەند.
لە هەموو دونیادا وایە، چۆن خانویەک تاپۆ دەکەیت بە ناوی خۆتەوە، دەبێت بەرهەمی هونەری و ئەدەبییش مولکییەتی هەبێت، نەک بەو بێ سەروبنییەی کە لە وڵاتی ئێمەدا باوە.
لێرە لە هۆڵەندا دەزگای (Buma/Stemra) هەیە کاری ئەو پاراستنی بەرهەم و مافی هونەرمەندە، لە کۆپی ڕایتەوە تا مولکییەت و پاراستنی ئەو بەرهەمە و دەست تێوەرنەدانی لە لایەن کەسانی ترەوە و پاراستنی ئەو بەرهەمە لە لایەن ئابورییەوە.
بەڵام هونەرمەندی کورد هیچی نییە تەنانەت سەندیکایەکی هونەرمەندانیشی نییە، کێ بەرپرسیارە؟؟ هونەرمەندان یا دەسەڵاتی کوردی؟.هەر کێ بێت جێی پرسیارە و دەبێت گۆڕانی بە سەردا بێت.
ئەو سەرگەردانییەی کە هونەرمەندی کوردی تێدایە، دەبێت بگۆڕدرێت، زۆربەی هونەرمەندانی کورد کە ناتوانن سیدییەک دەرهێنن لە بەر ئەوەی ڕەنجەکەیان دەچێتە گیرفانی چەند بازرگان و تۆمارگایەکەوە، دەبێت یاسا هەبێت و مافییان بپارێزرێت لە پێناوی پێشخستنی هونەری کوردیدا.
بەم بۆنەیەوە و لە پێناوی پەیوەندیەکی باشتر لە نێوان هونەرمەندانی کورددا، لە هەر چوار پارچە کوردستانەکەماندا.ستافی بەڕێوەبەرانی ماڵپەڕی www.chopy.net لە لینکی هونەرمەند چۆپی بۆ یەکەم جار گەورەترین لینکی گۆرانیبێژان و هونەرمەندانی کوردی داناوە، کە لە **73** ماڵپەڕی هونەرمەندان پێکهاتووە، هیواداریین هەر ماڵپەڕێک پەیوەندی بە هونەری مۆزیکی کوردییەوە هەیە ئاگادارمان بکەنەوە بۆ دەوڵەمەند کردنی ئەو لینکە و هەر ماڵپەڕێکی کوردییش کە ئەیەوێ ئەو لینکە بۆ خۆی بە کاربهێنێ ئازادە و دەست خۆشی لێ دەکەیین.
ئەمەش لینکەکانە

www.chopy.net/sor/Link.html
www.chopy.net/eng/links.htm

بەهیواین لە داهاتویەکی نزیکدا ئەو هونەرمەندانەی کە ماڵپەڕی تایبەتی خۆیان نییە، بتوانن ماڵپەڕی خۆیان دروستبکەن و بەڵکو ئەمە خوایە ببێتە کار ئاسانییەک بۆ وەزارەتی ڕۆشنبیری لە هەرێمی کوردستان و دەستیان کرد بەو کارەی کە سەدەها ساڵە هونەرمەندانی کورد خەوی پێوە دەبینن.

هۆگر محەمەد